

Zaměření operační přípravy v novém výcvikovém roce

Podplukovník Ladislav Jaček

Na všech stupních jsou již zvládnuty výcvikové dokumenty na rok 1963 a jsou i konkrétně rozpracovány. Štáby začaly již pracovat na přípravě a naplnění jednotlivých opatření. Bylo by proto vhodné, aby pozornost pracovníků našich štábů byla zaměřena na hlavní problematiku výcvikového roku, která by se v plánovaných opatřeních měla zákonitě odrazit.

Jedna z podstatných myšlenek výcvikových dokumentů stanoví, že *ničení nepřátelských prostředků jaderného napadení* ihned po jejich zjištění je rozhodující pro dosažení stanovených cílů v operaci. Tato teze by měla být proto uplatněna ve všech cvičeních, a to i vojskových, neboť metody jejího plnění jsou různé podle situace na frontě, nepřátelského prostředku, vlastních sil, plněných úkolů, denní doby atd. Neznamená to však, že bychom při každém cvičení tuto otázku museli klást jako jeden z hlavních učebních úkolů — to bude záviset na stupni vycvičenosti toho onoho velitele a štábu — ale v každém případě by tato otázka měla prolínat každým opatřením.

Protože tato otázka je dosti složitá a na druhé straně rozhodující pro splnění cílů operace, bylo by vhodné prodiskutovat ji při velitelských zaměstnáních seminárním způsobem a kromě toho ji stanovit jako učební úkol individuálních i štábních letuček.

Další rozhodující otázkou je hluboké zvládnutí zásad *použití raketových vojsk*, bezpečné ovládnutí základních takticko-technických údajů a způsobů operace, bojového, technického a materiálního zabezpečení raketových vojsk.

Rozkaz ministra národní obrany sice připouští operace bez použití raketových a jaderných zbraní, ale to nechápeme tak, že bychom se měli připravovat na vedení operací starým, tzv. klasickým způsobem (pokládáme-li Velkou vlasteneckou válku za klasickou pro současnou vojenskou vědu). I nadále věnujeme zásadní pozornost nejmodernějším zbraním a budeme se připravovat k boji a operaci s raketovými a jadernými zbraněmi, protože trvá předpoklad, že příští možná válka bude provedena především těmito prostředky.

Jestliže jsme došli k závěru, že tyto zbraně budou hlavními a rozhodujícími prostředky ozbrojeného střetnutí, bezpodmínečně se to musí odrazit v operační přípravě, která těmto zbraním musí věnovat hlavní pozornost.

V jakém smyslu tedy chápat doložku o vedení operací s raketovými a jadernými zbraněmi i bez nich. Především je nasnadě význam v taktickém pojetí v části operace skutečně nebude jaderných zbraní použito jednak proto, že nemusí být vhodné cíle, jednak vzhledem k nedostatku vlastních raket s jadernou hlavicí (což může být způsobeno nízkým přidělem hlavic, poruchami v zásobování, zásahem nepřítele apod.). V tomto případě část operačního uskupení povede operaci bez raketového vojska, přičemž změny v hustotě vyčleněných sil, v posilových prostředcích a v hloubce úkolů budou závislé na operační situaci.

Poněkud složitější je výklad operačního pojetí, kdy operace bude vůbec bez

raketového vojska vyzbrojeného jadernými hlavicemi a bez letectva s atomovými pumami. Ve vojenství nelze ovšem vyloučit žádnou možnost. Je známo, že i vojenští teoretici armády USA rozpracovávají způsob vedení válek bez jaderných zbraní. Bude-li to ze strategického hlediska nutné a účelné, může se některá i více operací vést tímto způsobem. Kdy to bude vhodné a jakým způsobem pak bude operace vedena, nebudu v tomto příspěvku rozebírat, neboť naše operační příprava i v tomto roce je zaměřena především na vedení aktivních operací za oboustranného použití všech zbraní hromadného ničení. Bylo by však účelné podrobit tuto otázku teoretickému zkoumání.

Zdokonalovat velitele a štáby v organizaci a řízení smělého manévru, to je opakující se úkol, který je postaven mezi hlavními proto, že je nejcharakterističtější pro současnou operační i bojovou činnost. Dokud tato otázka nebude dokonale zvládnuta, bude se použití jaderných zbraní z poloviny míjet svým účinkem, protože vojska nebudou schopna bystře využít vlastních úderů (ani rychle reagovat na nepřátelské).

Naplnit tento úkol činem je vysloveně tvůrčí práce, neboť každá situace vyžaduje osobitě řešení, mnohdy je dokonce nabízejících se řešení několik a jen ostré střetnutí by prokázalo platnost teoretických předpokladů. Procvičení tohoto úkolu je proto vysoce náročné na zpracovatele a řídicího cvičení, neboť tyto podmínky musí při cvičení a v rozboru postihnout.

Zaměstnání by bylo vhodné připravit tak, aby se ukázalo, že není na místě opatrnost a obava ze smělého řešení. Neboť dobrá práce štábu spočívá především ve správných kalkulacích, účinném zabezpečení a v zajištění pochopení a splnění úkolu podřízenými. To je předpoklad úspěchu smělého, ale zdůvodněného řešení, které má být realizováno smělým a neočekávaným manévrem.

■ ■
Dalším základním rysem operační přípravy je *hluboké studium nepřítele a západního válčiště*. Na jedné instruktaži, týkající se dokumentů na nový výcvikový rok, byla vyslovena charakteristická myšlenka k tomuto tématu: když trenér sportovního mužstva posílá své svěřence k významnému utkání, má pečlivě prostudovánu taktiku protivníka, zná jeho jednotlivé hráče, jejich silné stránky a slabiny a proniká do všech podrobností, které mohou ovlivnit výsledek na hřišti. Se závěry seznamuje své hráče a s nimi tvoří taktický plán vítězství vlastního družstva. A jestliže je takto připravováno sportovní utkání, jak hluboce je nutné připravit se na ozbrojené střetnutí dvou armád! V tom spočívá význam tohoto úkolu: poznat předpokládaného nepřítele alespoň tak, jak známe údaje o vlastních vojscích.

V této souvislosti se oprávněně připomíná znalost západního válčiště, jehož studium má vytvořit předpoklady pro rychlou operační, taktickou, materiální a v neposlední řadě i politickou orientaci v tomto prostoru.

Ovšem i v těchto otázkách bude třeba zachovávat určitou specializaci. Důstojník spojovacího vojska bude např. mít podrobné znalosti v tomto oboru podstatně odlišné od důstojníka týlového směru. Bude ovšem třeba najít odpovídající hranici pro všeobecné znalosti všech důstojníků, jako je např. ze západního válčiště zásadní místopis, znalost pohoří, komunikací, řek a jejich charakteristiky (tou by měla být například u řeky míněna hrubá šířka a možnost brodu), poli-

tické a hospodářské podmínky jednotlivých oblastí. A nad tuto hranici až vystupují příslušníci jednotlivých druhů vojsk, aby zvládli podrobnost jen ve svém oboru.

Tímto způsobem budeme přistupovat i ke studiu organizace, techniky, operačních a taktických zásad nepřítele, neboť různorodost armád Severoatlantického paktu i množství pomůcek a příruček a studijních materiálů v tomto oboru by mohly vést k depresivním náladám, neboť zvládnout všechny, to se vymyká pracovním možnostem, časové i mozkové kapacitě průměrného pracovníka.

Hlubší studium nepřítele má být předpokladem k odstranění jednoho z nejzávažnějších nedostatků při cvičeních, a tím je povrchní a nedokonalé hodnocení nepřítele, při operačních cvičeních zhusta klesající na taktický stupeň hodnocení. Zpracovatelé operačních skupinových cvičení, letuček i vyšších forem cvičení by měli vyvinout vysoké úsilí k tomu, aby při těchto zaměstnáních vytvářeli vhodné podmínky k procvičení této důležité stránky práce velitele a štábu. Nebylo by ani na škodu metodicky ukázat, jaká je představa o tomto hodnocení, jaká má být posloupnost duševní práce, ústního hlášení (ve smyslu hovorového slova „doklad“) a konečně rozhodnutí — a to v reálných — to je krátkých časových normách. Takováto metodická práce by pochopitelně nemohla být šablonou, ale byla by vodítkem, neboť by se nemělo jen vytýkat, že tato činnost není dokonalá, ale i ukázat, jaká by tedy měla být.

Červenou nití výcvikového roku je *studium operačních, taktických a technických otázek, podstatné prohloubení teoretických znalostí a náročné přezkoušení vědomostí*. Ne všude je dobře pochopen smysl tohoto opatření. Nejde o školské biflování a puntíkářské známkování, nejde o vysvědčení a bezúhonnou „žakovskou knížku“. Každý samoučel je třeba z této oblasti naší práce v operační přípravě rázně vymýt.

Cílem tohoto opatření je zvýšení bojové pohotovosti naší armády v té části, která je závislá na schopnostech velitelů a štábů připravovat a řídit operace, dovedně velet vojskům a všestranně zabezpečovat jejich činnost. Rozbory minulých opatření jednoznačně ukazují, že jednou z hlavních příčin řady nedostatků je slabší teoretická připravenost generálů a důstojníků.

Život jde velmi rychle kupředu. Základní takticko-technické údaje a operační a taktické zásady, které se většina učila v internátních školách, jež dávaly teoretický fundament pro vykonávanou funkci, již většinou zastaraly. Běžná denní práce, komplikovaná řadou mimořádných okolností, nedovolovala většině generálů a důstojníků hluboce zvládnout a zažít to, co neustále vojenská věda a rozvíjející se technika přinášely.

Nelze pochopitelně všechny poslat do škol a kursů. Nelze rovněž zastavit výcvik ani jiné úkoly velitelů a štábů. Ale při tom současně je bezpodmínečně třeba pozvednout teoretickou úroveň a z ní základní zásady a údaje. Jak na to jít?

Nelze nalézt recept konkrétních opatření, který by se beze zbytku hodil na všechny podmínky. Organizátorská práce ke splnění tohoto úkolu bude vyžadovat tvůrčího přístupu.

Úkoly, které je třeba zvládnout (rozsah studijních otázek), je třeba bezpodmínečně diferencovat tak, aby všichni zvládli podstatné otázky vševojskové, podrobně pronikli do své odborné problematiky a seznámili se s těmi otázkami

jiné odbornosti, s nimiž přicházejí nebo budou přicházet ve své mírové i předpokládané válečné praxi do styku.

Dnes nelze dosáhnout ani ve vojenství polytechnických znalostí. Složitost vědy a techniky vyžaduje i v civilních oborech vysoké specializace, úzkého zaměření na ty problémy, v nichž má pracovník dosáhnout dalšího pokroku. Ale na souvislosti s ostatními obory nelze zapomenout, a to zejména ne ve vojenském organismu. Mnohdy však musíme být spokojeni s tím, že příslušný pracovník ví, co má kde najít, že se dovede rychle orientovat v literatuře, předpisech a pomůckách a že těchto materiálů dovede živě použít pro svou práci.

Nelze v hlavě nosit nesčíslné množství údajů zejména technického rázu, je třeba vědět několik hlavních ukazatelů a dále to, kde je možno najít podrobnosti. Ovšem tuto zásadu je třeba přísně diferencovat, protože nelze na druhé straně připustit povrchní znalosti příslušného odborníka v příslušném oboru a ani toho, kdo práci tohoto odborníka má kontrolovat.

Jedna zásada však by měla být zcela zřejmá: každému generálovi a důstojníkovi by mělo být úplně jasno, co musí individuálně v příštím roce prostudovat, v čem musí své znalosti prohloubit a z čeho bude v průběhu roku a především na sklonku letního výcvikového období přezkušován. Znalost těchto podkladů tvoří předpoklady pro reálné zpracování plánu samostatného studia, pro jeho náročnou kontrolu a zejména bude dán předpoklad k cílevědomému zvýšení znalostí. Praktickým důsledkem pak nutně budou i úspěšné výsledky přezkoušení. Ovšem nejdůležitějším očekávaným výsledkem by pak mělo být pronutí výsledků studia do řízení výchovy a výcviku vojsk a do práce velitelů a štábů při cvičeních.

Podobnou metodou bychom měli *přistupovat i k přípravě a řízení cvičení*. Bylo by účelné dosáhnout toho, aby pozornost řídicích orgánů při cvičeních nebyla rozptýlována mnoha směry, a aby řídicí cvičení i rozhodčí rozehrávali situaci a hodnotili cvičící nikoli podle normální intuice, ale podle předem promyšleného plánu, vyplývajícího z toho, co je žádoucí příslušného velitele a štáb naučit, eventuálně prověřit. Toho lze i mimo jiné dosáhnout tím, že pro jednotlivá cvičení nebude stanovován příliš veliký počet učebních úkolů jak vševojskových, tak i odborných (přičemž je samozřejmý předpoklad, že tyto úkoly budou sladěny) a že na ně řídicí aparát v průběhu cvičení bude neustále brát zřetel.

Učební úkoly bude proto nutné vybrat velmi odpovědně vzhledem k tomu, jaký je cíl cvičení, jaké jsou dosavadní výsledky práce příslušného velitele a štábu, co je třeba zdokonalovat a co přezkoušet.

Na těchto několik učebních úkolů, které budou zpravidla probírány ve zvláštních epizodách cvičení, je třeba zaměřit veškerou pozornost řídicího i rozhodčího aparátu. Ostatní problémy, jakkoli důležité, budou z tohoto hlediska jen okrajovými, umožňujícími provést cvičení komplexně.

Tento přístup, který se již v praxi velmi osvědčil, dá mnohem více zařazeným generálům a důstojníkům a podstatněji přispěje ke zvyšování úrovně operační i taktické přípravy velitelů a štábů.

Tento způsob dopomůže i k *zlepšení metod práce velitelů a štábů při přípravě a řízení operací*. Hlavní pozornost by bylo třeba věnovat novým způsobům ve velení, spočívající především v omezení písemných dokumentů, ve vydávání krátkých nařízení, ve zintenzivnění osobního styku a v zavádění mechanizace do práce štábů. I na operačním stupni je nutné řešit systém vydávání rozkazů za

pohybu, velení bez rozvíjení velitelských stanovišť, a důkladněji zabezpečit předání velení představenému VS nebo záložnímu štábu.

Ve štábech bude nutné přemyslet pracovní postupy tak, aby vlastní plánování neubíralo čas nutný pro kontrolu a pomoc. Problém není jednoduchý, zejména v průběhu operace vyznačující se vysokou manévrovostí. Tím více důrazu je mu třeba věnovat v průběhu štábních nácviků a zejména při cvičeních s vojsky.

Nastávající výcvikový rok bude probíhat ve znamení *výsledků jednání a usnesení XII. sjezdu Komunistické strany Československa*. Rozpracování usnesení na podmínky celé armády a jeho důsledků na každé pracoviště by se mělo promítnout i do metod přípravy a provádění operační přípravy. V rozkazech ministra národní obrany, které jsou konkrétním výrazem vojenské politiky strany v daném ročním období, bude třeba se zamyslet především nad metodami jejich plnění, nad realizací všech jejich složitých úkolů.

